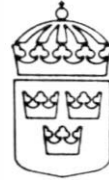

Motion till riksdagen

1988/89:Sk405

av Stig Gustafsson m. fl. (s)

Avdragsrätten för pensionsförsäkringspremier

Mot.
1988/89
Sk405-410

En mycket viktig del av det sociala skyddet utgör den kollektivavtalsgrundade försäkringen. Detta förhållande har även uppmärksammats av försäkringsrättskommittén som i ett delbetänkande (SOU 1986:56) föreslår att kollektivavtalsgrundad försäkring skall få en rättslig reglering.

De fackliga organisationernas målsättning med de avtalsbundna försäkringarna är att tillförsäkra alla löntagare ett gott försäkringsskydd. Under senare tid har uppmärksammats att företag i ökande grad väljer att teckna individuella tjänstepensionsförsäkringar i stället för kollektivavtalsbundna pensionsförsäkringar. Dessutom upplever de fackliga organisationerna nu större svårigheter att teckna "hängavtal" med arbetsgivare som ej är bundna av kollektivavtal. ITP utgör en viktig del i avtalets innehåll och kan ej exkluderas.

Om, vilket kan befaras, överströmningen fortsätter och därtill ökar, kommer inom överskådlig framtid såväl de enskilda löntagarna som deras organisationer att förlora överblicken över både enskilda och kollektiva pensionsvillkor. I det perspektivet blir det svårt att upprätthålla målsättningen att garantera alla löntagare ett gott försäkringsskydd. En ökad individualisering av försäkringsskyddet leder oundvikligen till ökade skillnader mellan olika löntagare.

Det påtalade problemet har sin grund i konstruktionen av arbetsgivarnas avdragsrätt för pensionskostnader. Detta belystes i betänkandet Tjänstepension, trygghet och beskattning (SOU 1985:63).

Huvudregeln och alternativregeln i kommunalskattelagen

I kommunalskattelagens 29 § anvisningspunkt 2.e regleras arbetsgivares avdragsrätt för pensionskostnader. För det följande resonemanget noteras att bestämmelserna reglerar två huvudgrunder för arbetsgivarens avdragsrätt:

- Huvudregeln, enligt vilken arbetsgivaren yrkar avdrag för kostnader för att trygga pensionsatagande enligt allmän pensionsplan, vanligen ITP-planen.
- Alternativregeln, enligt vilken arbetsgivaren kan yrka avdrag för pensionsförsäkringspremier upp till viss lönerelaterad gräns om den anställda inte omfattas av allmän pensionsplan.

Alternativregeln konstruerades i samband med de nya skattebestämmelserna 1976 och har sedermera reviderats vad avser avdragsgränsen som nu är:

- 35 % av lönen upp till 20 basbelopp och
- 25 % av lönedelen mellan 20 och 30 basbelopp.

Avdragsgränserna avser att schablonmässigt spegla det avdragsutrymme som kan erfordras för att genom individuell pensionsförsäkring skapa ett försäkringsskydd motsvarande ITP-nivå. Man kan hävda att gränserna är generöst tilltagna, eftersom en väsentlig aspekt vid deras tillkomst var att möjliggöra för arbetsgivare eller framför allt egna företagare att även relativt sent i yrkeslivet börja bygga upp ett adekvat pensionskydd. ITP-premien växer normalt med stigande ålder, även i förhållande till lönen, allt eftersom premiebetalningstiden för försäkring av nya lönehöjningar blir kortare och kortare. En ITP-premie är därför i unga år väsentligt mycket lägre än alternativregelns avdragsgräns och det är endast i undantagsfall som ITP-premien överstiger alternativregelns gräns för premieavdrag.

Kommunalskattelagens regler om avdragsrätt hindrar inte en arbetsgivare från att teckna försäkringar som inte medför avdragsrätt, men det är ytterst ovanligt att arbetsgivare går in i pensionsarrangemang som inte medför avdragsrätt för pensionskostnaden.

Huvudregeln och alternativregeln ger från varandra uteslutande avdragsgrunder. Om en anställd omfattas av ITP-försäkring, kan man inte teckna ytterligare tjänstepensionsförsäkring med avdragsrätt för premien.

Detta i sin tur leder till att många tjänstemän och deras arbetsgivare ansöker om undantag från den kollektivavtalsenliga skyldigheten att teckna ITP-försäkring. I stället tecknas en individuell tjänstepensionsförsäkring som, genom att hela avdragsutrymmet kan utnyttjas, ger möjlighet till den extra komplettering av försäkringsskyddet som i det enskilda fallet bedöms som önskvärd. Alternativregeln ger arbetsgivare utan kollektivavtal möjlighet till avdrag för högre förmåner än arbetsgivare som är bundna av allmän pensionsplan.

Utgångspunkten bör vara att i alla åldersgrupper skall avdragsmöjligheten för kollektivavtalade försäkringar, inklusive av arbetsgivaren betalda kompletteringsförsäkringar, ej vara lägre än för individuella tjänstepensionsförsäkringar.

Hemställen

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändring av reglerna i kommunalskattelagen (1928:370) om avdrag för kostnader för pensionsåtaganden.

Stockholm den 24 januari 1989

Stig Gustafsson (s)

Sören Lekberg (s)

Kaj Larsson (s)

Jarl Lander (s)

Gunnar Thollander (s)